



NORGES HØYESTERETT

Den 25. juni 2004 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2004-01114-A, (sak nr. 2004/731), straffesak, anke,

A (advokat Berit Reiss-Andersen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Erik Førde)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Flock:** Frostating lagmannsrett avsa 25. februar 2004 dom med slik domsslutning:

”A, født 00.00.1969, dømmes for forbrytelse mot straffeloven § 132 a første ledd bokstav a, jf. fjerde ledd første straffalternativ, til en straff av fengsel i 30 – tretti – dager. I straffen fragår 2 – to – dager for utholdt varetekt.”
- (2) Dommen ble avsagt etter at påtalemyndigheten hadde påanket Sør-Trøndelag tingretts frifinnende dom av 10. oktober 2003.
- (3) Domfelte har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet og knytter seg til lagmannens redegjørelse om kravet til bevis i straffesaker i den protokollerte del av rettsbelæringen. I lagmannsrettens rettsbok heter det om dette:

”Etter rettsbelæringen ba forsvareren protokollert det som var sagt om bevisvurderingen, særlig om uttrykket ”veldig sannsynlig”. Lagmannen fremholdt i rettsbelæringen at når alle momenter i saken var vurdert og det så skulle gjøres en totalvurdering av skyldspørsmålet, kreves det for JA-svar at man da er overbevist om skylden. Det kan være mange store og mindre bevisspørsmål som må vurderes for at totalvurderingen kan gjøres. Det kan da være at svarene på noen av disse underspørsmål står mer eller mindre uklart. Noen spørsmål kan man si at det sannsynlig er slik og slik, andre kan være veldig sannsynlige osv. Generelt sett må man ved totalvurderingen ikke uten videre se bort fra underspørsmål hvis løsning man ikke er overbevist om. Men ved totalvurderingen må det selvfølgelig erindres at noen eller flere biter er uklare.”

- (4) Forsvareren har for Høyesterett gjort gjeldende at rettsbelæringen etterlater tvil om lagmannen har gitt uttrykk for de riktige krav til styrken av bevisene, og at omtalen av de ulike grader av bevisnivå i kombinasjon med bruken av begrepene ”store og mindre bevisspørsmål” og ”underspørsmål” var egnet til å forvirre lagretten.
- (5) Jeg er kommet til at anken må tas til følge.
- (6) Tiltalen gjaldt overtredelse av straffeloven § 132 a første ledd bokstav a. Det spørsmål lagretten skulle besvare lød slik:

”Er tiltalte A skyldig i, ved trusler eller annen rettsstridig adferd overfor den som har anmeldt et straffbart forhold, å ha opptrådt slik at det var egnet til å påvirke denne til å foreta eller unnlate en handling i forbindelse med en straffesak?

Grunnlag er følgende forhold:

Søndag 23. februar 2003 gjorde han følgende handlinger, én eller begge:

- a. Ca. kl. 1950 ringte han B i X. Han sa til B at det var unødvendig å anmelde den voldsepisoden B mente seg utsatt for sist natt. Han sa det var klokt å trekke anmeldelsen, eller lignende.**
- b. Han oppsøkte C i Y. Han fikk C til å ringe B og foreslå for ham å trekke anmeldelsen, slik at B da skulle få fred.**

Dette var egnet til å påvirke B til å trekke en politianmeldelse han hadde inngitt samme dag.”

- (7) Jeg finner først grunn til å fremheve at spørsmålet om straffeskyld normalt vil kreve en vurdering av flere omstendigheter. I denne saken hadde tiltalte erkjent at det var han som både hadde ringt til fornærmede og senere oppsøkt vitnet C, slik som beskrevet i den faktiske del av spørsmålsskriftet. Sentrale punkter i lagrettens vurdering ville i dette tilfellet være om tiltalte hadde fremsatt trusler eller på annen måte utvist rettsstridig atferd, om dette i tilfellet var egnet til å påvirke fornærmede til å trekke en politianmeldelse, og om tiltalte var klar over at hans atferd kunne oppfattes på en slik måte. Det strenge krav til bevis for straffeskyld må ved en slik trinnvis vurdering være oppfylt på hvert enkelt av disse avgjørende punkter. Om lagretten for eksempel skulle være i tvil på ett av punktene, vil en overbevisning om at kravet til straffeskyld for de øvrige punkter er oppfylt, således ikke kunne gi grunnlag for et ja-svar.
- (8) Kravet til skyld i straffesaker kan uttrykkes på forskjellige måter, blant annet slik det er gjort i rettsbelæringen om at man etter en totalvurdering av alle momenter i saken må være overbevist om skylden. Det kan heller ikke være galt eller uheldig å fremheve at det forut for en slik totalvurdering vil ligge en vurdering av ”mange store og mindre bevisspørsmål”.
- (9) Det som deretter følger i den protokollerte del av rettsbelæringen, er imidlertid etter min mening ikke klart. Lagmannen omtaler ”disse underspørsmål”, som går tilbake på de nevnte store og mindre bevisspørsmål. Han går her inn på den bevissituasjon som lett vil oppstå: Enkelte bevis – i den aktuelle sak, formentlig opplysninger i forklaringer avgitt for retten – kan være egnet til å skape tvil om hva som egentlig har foregått. For denne situasjonen kan det være viktig å få fremhevet i rettsbelæringen at det bare er rimelig tvil om de deler av faktum som har direkte betydning for vurderingen av tiltaltes skyld, slik som beskrevet i spørsmålsskriftet, som kan lede til at beviskravet ikke anses oppfylt. At

det i en straffesak kan være tvil om enkelte deler av det faktiske hendelsesforløp som ikke har direkte betydning for avgjørelsen av skyldspørsmålet, vil være en helt normal situasjon.

- (10) Dette kommer ikke klart frem i den protokollerte del av rettsbelæringen. Når lagmannen trekker frem vurderingen av ”underspørsmål”, kan dette dessuten forstås slik at det også gjelder de ulike krav straffebudet oppstiller for skyld som jeg allerede har nevnt, og hvor alle må finnes bevist uten tvil.
- (11) De krav som vår prosessordning stiller til styrken av bevisene for en domfellelse, er fundamentale i vår strafferettspleie. I saker med lagrette, hvor avgjørelsen av skyldspørsmålet er overlatt til lekdommerne alene, vil det være av den største betydning at lagmannen i sin rettsbelæring på en klar og uttømmende måte – så langt dette er mulig – redegjør for disse kravene.
- (12) Jeg ser det slik at den uklarhet som hefter ved rettsbelæringen, var egnet til å skape usikkerhet hos lagrettens medlemmer. Dette er en feil ved lagmannsrettens saksbehandling som bør lede til at lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves. Jeg viser til straffeprosessloven § 342 annet ledd nr. 3.
- (13) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.

- (14) Dommer **Støle:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (15) Dommer **Bruzelius:** Likeså.
- (16) Dommer **Stang Lund:** Likeså.
- (17) Dommer **Gussgard:** Likeså.

Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.